

Aktuel Ældre- og Sundhedspolitik august 2024

Livlig debat om sundhedsreform

Sundhedsstrukturkommissionen offentliggjorde kort før sommerferien sin rapport med en grundig analyse af sundhedsvæsenet samt forslag og anbefalinger til ny struktur. Kommissionen vurderer, at samling af sundheds- og omsorgsopgaver på tværs af region og kommune giver bedst mulighed for sammenhæng for syge og svækkede ældre. Det er i fin samklang med, hvad Ældre Sagen længe har efterlyst, når vi har sagt ”fælles ledelse og fælles økonomi” for ældre med flere sygdomme, og at vi allerede få år efter reformen i 2007 kunne se, at der var behov for at samle ansvaret. I dag er der både en region og en kommune, der er myndighed over for den enkelte syge eller svækkede ældre, og man bliver derfor populært sagt ofte tabt mellem to stole og klemmt i kassetænkning.

De første signaler fra regeringen var, at den ikke ønskede vidtgående ændringer. Derfor sendte Ældre Sagen sammen med Danske Patienter og Danske Handicaporganisationer et åbent brev til regeringen med opfordring til at være modig og ambitiøs og samle ansvaret for sundhed og ældrepleje, herunder plejehjem, under samme myndighed.

I dag giver det delte myndighedsansvar mellem region og kommune dels usammenhængende forløb for patienterne, dels kassetænkning og mangel på forebyggelse. Begge dele går ikke mindst ud over de ældre, der er syge eller svækkede. Et samlet og entydigt ansvar for forebyggelse, behandling, genoptræning, pleje mv. under samme myndighed vil skabe forudsætningerne for sammenhængende behandlingsforløb, mere ensartet kvalitet og stærkere forebyggelse.

Det åbne brev har skabt bred omtale og en livlig debat om sundhedsreformen i landsdækkende medier på TV og i aviser med Ældre Sagen som markant deltager. For at styrke opmærksomheden om vores budskaber til en sundhedsreform var Ældre Sagen desuden tidligt ude med høringssvar til kommissionens rapport – og høringssvaret er omtalt i et sundhedsmedies oversigt over de største aktørers input til regeringens sundhedsreform. I løbet af sommeren har Ældre Sagen fulgt op med debatindlæg med andre aktører: Vi har sammen med Dansk Selskab for Geriatri

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

(ældresygdomme) opfordret til en ældrepakke som supplement til en sundhedsreform, og sammen med Dansk Industri argumenteret for at samle sundhed og ældrepleje under samme myndighed.

Særlig fra kommunal side har der været kritik af vores budskaber, hvilket i nogle tilfælde er sket samtidig med en fordrejning af vores synspunkter, fx at vi skulle se alle ældre mennesker som syge, eller at vi skulle ønske at centralisere og statsstyre alt eller ligefrem nedlægge kommunerne. Ingen af disse synspunkter er vi enige i eller har på nogen måde udtrykt. Selvom ansvaret for sundhed og ældrepleje er under samme myndighed, kan opgaverne godt udføres der, hvor de løses bedst.

På et møde med indenrigs- og sundhedsminister Sophie Løhde har vi fået oplyst, at regeringen lige nu læser de høringssvar, som en meget lang række organisationer har indsendt som kommentar til Sundhedsstrukturkommissionen. Regeringen vil, formentlig i september, komme med sit eget udspil til fremtidig sundhedsstruktur og skal herefter forhandle med oppositionen. Ældre Sagen vil naturligvis følge dette tæt.

Pensionsdebat på Folkemødet på Bornholm

I juni inviterede Ældre Sagen til debat om folkepensionisternes økonomi på Folkemødet på Bornholm. I debatten deltog økonomiprofessor Torben M. Andersen, Pelle Dragsted fra Enhedslisten og Morten Messerschmidt fra Dansk Folkeparti sammen med Bjarne Hastrup. Vi havde også inviteret en repræsentant fra regeringen, men de kunne desværre ikke deltage. Lene Johanson, som er tidligere vært på TV Avisen, var moderator for debatten.

Det var en meget vellykket debat med et stort publikum. Omdrejningspunktet var vores forslag om at fremrykke reguleringen af pensionen for at imødegå det økonomiske efterslæb, som pensionister oplever i forhold til lønmodtagere, fordi reguleringen af pensionen er to år forsinket i forhold til lønudviklingen. Købekraften af folkepensionen i 2024 er lavere end før inflationskrisen i 2022, mens købekraften blandt nuværende erhvervsaktive er steget pga. store lønstigninger. Til debatten blev der stemt om vores forslag om fremrykning af reguleringen blandt publikum – der var overvældende flertal for. Både Enhedslisten og Dansk Folkeparti tilkendegav, at de bakker op om forslaget og vil tage det med til finanslovsforhandlingerne for 2025.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Efter debatten lagde Ældre Sagen et opslag på Facebook med overskriften ”Ja, pensionister i Danmark skal have en rimelig pension!”. Dette opslag blev det 2. bedst performende og sete blandt alle opslag på sociale medier på hele folkemødet. Det blev kun overgået af et opslag fra Liberal Alliance med Alex Vanopslagh som DJ på Instagram. Det viser, at det er en sag, som i meget høj grad optager Ældre Sagens medlemmer og befolkningen i øvrigt. Forslaget om at fremrykke reguleringen af pensionen indgår som en del af Ældre Sagens forslag til finansloven for 2025.

Ordfører skaber uro om folkepension

Moderaternes trivselsordfører Rasmus Lund-Nielsen har i flere avisinterviews diskuteret folkepensionens fremtid og lagt op til, at danskerne selv skal spare mere op, angiveligt fordi for mange ellers vil trække sig for tidligt tilbage fra arbejdsmarkedet. Han fremførte også, at der næppe vil være råd til folkepension fremover, og dette kan løses ved at fastfryse folkepensionens satser.

Ældre Sagen har reageret skarpt ved at påpege, at vi har et godt pensionssystem, og at alle analyser viser, at vi har råd til at bevare folkepensionen. Ældre Sagen har kritiseret, at ordføreren skaber utryghed og usikkerhed ved at sende en sådan prøveballon op i sommerferien. Partiet har siden lagt afstand til forslaget og slået fast, at ”det er ikke noget, vi kommer til at arbejde for”.

Siden har partiformand Lars Løkke Rasmussen imidlertid gentaget tanken om at fastfryse folkepensionens satser, uanset pris- og lønstigninger. Dette har Ældre Sagen naturligvis vendt sig stærkt imod.

Brug pensionsopsparing til boligkøb

Ældre Sagens direktør Bjarne Hastrup har i Berlingske fremsat en idé baseret på hans nyeste bog ”The Social Contract Between the Generations”, inspireret af pensionsmodellen i Singapore: At yngre får mulighed for at investere en del af deres pensionsopsparing i køb af ejerbolig. Den her investerede kapital skal fortsat ses som pensionsformue og ved salg af boligen skal beløbet tilbage i den almindelige pensionsordning, Forslaget er især fremsat for, at yngre mennesker kan få glæde af - og se meningen med - den pensionsordning, som de ellers først vil få gavn af efter 40-50 år på arbejdsmarkedet.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Statsminister åbner for genforhandling af velfærdsaftale

Statsminister Mette Frederiksen har annonceret, at Socialdemokratiet ønsker at genåbne 2006-velfærdsforliget, som siger, at folkepensionsalderen skal forøges med ét år, når danskernes forventede levetid er forøget med ét år - dog uden at angive præcis, hvordan de ønsker, en anden model skal se ud. En pensionskommission fastslog i 2022, at der samfundsøkonomisk vil være råd til, at aldersgrænsen efter 70 år vokser i lidt lavere tempo end 1-til-1, så en sådan løsning kunne være en mulighed.

Ældre Sagen har budt debatten velkommen, idet vi samtidig har fastslået, at velfærdsforliget grundlæggende har sikret en sund økonomi for vores velfærdsmodel de seneste knap tyve år, samt at man derudover skal være opmærksom på det fremtidige behov for arbejdskraft, ikke mindst i sundhedsvæsen og ældrepleje.

Hjemmehjælpstal

Danmarks Statistik har for nylig offentliggjort 2023-tal for udviklingen i antallet af ældre, der modtager hjemmehjælp samt omfanget af hjælpen. Udviklingen viser desværre endnu en gang, at andelen af ældre, som modtager hjælp, er faldende, samt at det gennemsnitlige antal leverede timer ligeledes er reduceret i 2023.

Ældre Sagen har i medierne udtrykt kritik af den stadig dalende hjælp til svækkede ældre. Vi har ligeledes formuleret en klar forventning til, at de kommende kommunale budgetter for 2025 skal vise forbedringer i ældreplejen inkl. hjemmehjælp. Forventningen skal ses i lyset af, at kommunerne ved årets kommuneforhandlinger har fået det største økonomiske løft i nyere tid. Endvidere er der i aftalen om ældrereformen afsat 500 mio. kr. specifikt til forbedring af ældreplejen.

Nedskæringer i rengøringshjælp

Langeland Kommune har gennemført en række besparelser på ældreområdet. Herunder har de valgt at reducere rengøringshjælpen i hjemmeplejeregi til hver 4. uge. Ældre Sagen har i lokale medier taget stærkt afstand fra besparelser af denne karakter. Der er i forvejen mange svækkede ældre, som isoleres i egen bolig, fordi de ikke ønsker at invitere andre ind i deres hjem. Det skyldes oplevelsen af at have et urent hjem. En besparelse, som den Langeland Kommune nu gennemfører, kan føre til endnu flere svækkede ældre, der ikke ønsker andre ind i deres hjem.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Besparelsen er tillige relativt beskednen og skal ses i lyset af, at Langeland Kommune i lighed med andre kommuner tilsammen får tilført 500 mio. kr. til at styrke ældreplejen. Langeland Kommunes andel vil langt overstige det beløb, de sparer ved at reducere rengøringshjælpen.

Manglende frit valg

Et par kommuner kan ikke tilbyde frit valg af leverandør i hjemmeplejen (praktisk hjælp). De vælger i stedet at uddele fritvalgsbeviser til ældre, der er bevilget eksempelvis rengøringshjælp. Fritvalgsbeviset kan bruges til, at man selv køber sig til hjælp hos et privat registreret rengøringsfirma. Den enkelte kommune står for at udregne værdien af beviset (timepris). I to kommunale tilfælde er der fastsat så lav en pris, at ingen rengøringsfirmaer vil byde ind på opgaven.

Ældre Sagen har i denne sammenhæng over for lokale medier tilkendegivet, at kommunerne på denne måde de facto ophæver det frie valg, da der ikke er andre udbydere end den kommunale hjemmepleje. Vi opfordrer samtidig til en genberegning af timepriserne, da de ligger væsentligt under andre kommuners tilsvarende beregninger.

Pårørende er allerede pressede og skal ikke hjælpe mere

Flere ældrechefer har i en undersøgelse gennemført af dagbladet Politiken givet udtryk for, at de mener, at forventningerne til fremtidens ældrepleje skal nedjusteres. 31 ud af 37 ældrechefer mener således, at pårørende i højere grad skal inddrages, og 26 mener, at pårørende i højere grad skal stå for huslige gøremål, mens 16 mener, at pårørende skal bruges til at monitorere sundhedstilstanden hos ældre familiemedlemmer.

Ældre Sagen har i flere medier gjort det klart, at det hverken er realistisk eller ansvarligt at forestille sig, at pårørende kan erstatte professionel ældrepleje. Pårørende er allerede på banen, og det er ikke rimeligt, at kommunerne lægger yderligere pres på pårørende. Ældre Sagens undersøgelse om pårørendes indsats (2024) viser, at der i dag er flere pårørende til hjemmehjælpsmodtagere, der hjælper et svækket familiemedlem end i 2015, hvor en lignende undersøgelse blev gennemført.

Omsorgsdage til pårørende skal være lønnede

Ældre Sagen har i debatindlæg slået til lyd for, at de fem årlige ulønnede omsorgsdage, som pårørende har ret til at holde, skal være med løn. Det er på tide, at vi som samfund

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

anerkender pårørendes betydningsfulde rolle og finder mere bæredygtige løsninger. De, som plejer deres kære, har nemlig brug for stærkere støtte, så de ikke brænder ud i forsøget på at få alle ender til at mødes. Siden august 2022 har pårørende haft ret til fem årlige omsorgsdage uden løn for at kunne bistå deres ældre, syge eller udfordrede familiemedlemmer ved for eksempel lægesamtaler og behandlinger. Det er et skridt i den rigtige retning, men langt fra tilstrækkeligt. Pårørendes ret til at holde fem omsorgsdage bør sidestilles med barnets første sygedag. Pårørende skal have mulighed for at ledsage et ældre familiemedlem til lægebesøg eller træde til i akutte situationer, præcis som forældre kan holde fri med løn i forbindelse med børns sygedage.

Ældre Sagen efterlyser handling mod svindel

Ældre Sagen har i landsdækkende avis efterlyst, at der hurtigst muligt kommer en juridisk afklaring af, hvilke tekniske løsninger teleselskaberne må tage i brug for at forhindre svindel via sms og opkald. Teleindustrien, som er brancheorganisationen for teleselskaberne, har oplyst, at de har tekniske løsninger klar, men at de ikke må tages i brug, før der foreligger en vurdering af lovligheden af løsningerne, og den har branchen ventet på i snart et år. Ældre Sagen rykker derfor også for, at der kommer et svar, da der dagligt er mennesker, der bliver svindlet.